

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра таксації лісу та лісового менеджменту

Директор ННІ лісового і садово-паркового господарства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Р. Д. Васишин

« 19 » 05 2023 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри таксації лісу та лісового менеджменту
(протокол № 11 від 10 травня 2023 р.)

Т. в. о. завідувача кафедри

В. В. Миронюк

Гарант ОП «Садово-паркове господарство»

І. О. Сидоренко

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Менеджмент у садово-парковому господарстві»

Спеціальність 206 «Садово-паркове господарство»

Освітня програма «Садово-паркове господарство»

ННІ лісового і садово-паркового господарства

Розробник: доцент кафедри таксації лісу та лісового менеджменту, к. е. н., доцент

О. П. Павліщук

1. Опис навчальної дисципліни «Менеджмент у садово-парковому господарстві»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Галузь знань	20 «Аграрні науки та продовольство»	
Спеціальність	206 «Садово-паркове господарство»	
Освітня програма	«Садово-паркове господарство»	
Освітній ступінь	Магістр	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	2	1-2
Семестр	3	2-3
Лекційні заняття	20 год.	8
Лабораторні заняття	20 год.	8
Самостійна робота	80 год.	104
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4 год.	

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни «Менеджмент у садово-парковому господарстві»

Метою навчальної дисципліни «Менеджмент у садово-парковому господарстві» є формування теоретичних знань та практичних навичок майбутніх фахівців садово-паркового господарства у сфері менеджменту задля прийняття та реалізації ефективних рішень, пов'язаних із діяльністю цих підприємств за сучасних умов.

Завданнями дисципліни «Менеджмент у садово-парковому господарстві» є:

- сприяння розумінню значення, сутності та змісту менеджменту для забезпечення ефективної та результативної діяльності підприємств садово-паркового господарства;

- розвиток здібностей задля забезпечення майбутніми фахівцями конкурентоспроможності підприємств садово-паркового господарства на основі принципів, методів та інструментів менеджменту.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти мають *знати*:

- сутність менеджменту як управлінської діяльності та його значення для розвитку підприємств садово-паркового господарства;
 - сутність системного, процесного, адаптивного, ситуаційного підходів як основи прийняття рішень у менеджменті;
 - функції менеджменту: планування, організування, мотивування, контролювання та особливості їх реалізації в садово-парковому господарстві;
 - закони, закономірності, принципи та методи менеджменту;
 - методи та інструменти, що застосовують для обґрунтування рішень у менеджменті;
 - сутність менеджменту ризиків у садово-парковому господарстві;
 - зміст та підходи до проєктного менеджменту на підприємствах садово-паркового господарства;
 - соціально-економічну сутність маркетингу як функції менеджменту;
 - функції, принципи, концепції маркетингу та вимоги до його інформаційного забезпечення;
 - складові комплексу маркетингу в розрізі товарної, цінової, збутової політики й просування продукції та послуг підприємств садово-паркового господарства;
 - методи оцінювання конкурентоспроможності товарів;
 - особливості розроблення та маркетингу послуг у садово-парковому господарстві;
 - сутність соціальної відповідальності підприємств садово-паркового господарства та її складові;
- вміти:*
- застосовувати системний, процесний, адаптивний та ситуаційний підходи для прийняття рішень у менеджменті на підприємствах садово-паркового господарства;
 - здійснювати планування діяльності підприємств садово-паркового господарства на основі використання системи стратегічних, тактичних та оперативних планів;
 - формувати організаційні управлінські структури, ефективні за сучасних умов господарювання, здійснювати організацію виробничого процесу;
 - створювати високопродуктивні та стійкі трудові колективи, забезпечувати стимулювання працівників з метою підвищення ефективності діяльності;
 - розробляти та забезпечувати реалізацію ефективної системи контролювання на підприємствах садово-паркового господарства;
 - обґрунтовувати ефективні рішення на основі використання адміністративних, технологічних, економічних та соціально-психологічних методів менеджменту;
 - інтегрувати менеджмент ризиків у систему прийняття рішень на підприємствах садово-паркового господарства, зокрема, в частині ідентифікації, аналізу, оцінювання ризиків та застосування різноманітних методів впливу на них;

- застосовувати проєктний менеджмент на підприємствах садово-паркового господарства з урахуванням їх особливостей як виду економічної діяльності;
- застосовувати в садово-парковому господарстві різні форми соціальної відповідальності;
- формувати комплекс маркетингу для досягнення маркетингових цілей підприємств садово-паркового господарства;
- оцінювати конкурентоспроможність товарів на основі інтегрального показника;
- обґрунтовувати тип каналу розподілу товарів підприємств садово-паркового господарства за кількістю рівнів, структурою каналу;
- розробляти комплекс просування продукції та послуг підприємств садово-паркового господарства;
- використовувати ефективні підходи до маркетингу послуг у садово-парковому господарстві;
- застосовувати метод аналізу беззбитковості виробництва та реалізації продукції з метою обґрунтування рішень у менеджменті;
- здійснювати аналіз ефективності інвестиційних проєктів на основі сукупності показників, які враховують фактор часу;
- робити сенситивний аналіз інвестиційних проєктів з метою врахування невизначеності, виділяючи найбільш загрозливі для інвестиційного проєкту чинники та визначаючи їх критичні значення;
- використовувати SWOT-аналіз як інструмент стратегічного планування на підприємствах садово-паркового господарства;
- обирати оптимальну стратегію підприємства за критеріями Вальда, Севіджа, Гурвіца, Лапласа, Байеса-Лапласа у процесі обґрунтування рішень у менеджменті відповідно до теорії ігор;
- розробляти інформаційно-рекламні матеріали для підприємств садово-паркового господарства як елемент комплексу просування їхньої продукції та послуг.

Вивчення дисципліни забезпечує набуття інтегральної компетентності, а саме, здатності розв'язувати складні задачі й проблеми у сфері садово-паркового господарства та у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень і здійснення інновацій за невизначених умов та вимог.

Вивчення дисципліни забезпечує набуття таких загальних компетентностей:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК 2. Здатність діяти в нестандартних ситуаціях, нести соціальну і етичну відповідальність за прийняття рішення.

ЗК 5. Здатність керувати колективом у сфері професійної діяльності, толерантно сприймаючи соціальні, етнічні, конфесійні і культурні відмінності.

ЗК 6. Здатність розробляти та управляти проєктами.

Вивчення дисципліни забезпечує набуття таких фахових (спеціальних) компетентностей:

СК 9. Здатність контролювати виробничу і проєктну діяльність в галузі

садово-паркового господарства.

СК 10. Здатність здійснювати технічні розрахунки в проєктах, техніко-економічне обґрунтування і функціонально-вартісний аналіз ефективності проєктованих заходів.

СК 11. Здатність прогнозувати наслідки, знаходити ефективні рішення в плануванні і реалізації проєктів з урахуванням наявних обмежень.

СК 12. Здатність організувати роботу команди фахівців, яка пов'язана із плануванням (або відновленням) міських територій, відкритих просторів, об'єктів садово-паркового господарства.

Дисципліна забезпечує такі програмні результати навчання:

ПРН 4. Оцінювати економічну ефективність пропонуєаних рішень.

ПРН 7. Здійснювати ефективне управління об'єктами садово-паркового господарства, природними і культурними ландшафтами з урахуванням технологічних, правових, економічних, екологічних та інших аспектів.

ПРН 8. Організувати роботу колективу виконавців проєктів.

ПРН 9. Презентувати результати виконаних досліджень в галузі садово-паркового господарства фахівцям і нефахівцям.

3. Програма та структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Сутність та механізм менеджменту в садово-парковому господарстві

Тема 1. Вступ. Сутність, розвиток менеджменту та його особливості в садово-парковому господарстві (2 год.)

Сутність поняття «менеджмент». Менеджмент як управлінська діяльність та його розвиток. Предмет, об'єкт та суб'єкт менеджменту.

Особливості садово-паркового господарства як виду економічної діяльності та їх врахування в менеджменті. Різновиди менеджменту в садово-парковому господарстві (виробничий, інноваційний, кадровий менеджмент та інші).

Сутність діяльності та завдання менеджера на підприємствах садово-паркового господарства.

Значення ефективного менеджменту для розвитку підприємств садово-паркового господарства.

Тема 2. Системний, процесний, адаптивний та ситуаційний підходи у менеджменті в садово-парковому господарстві (4 год.)

Сутність та розвиток системного підходу в менеджменті. Організація як відкрита система та її складові. Принципи системного підходу в менеджменті. Застосування системного підходу в менеджменті на підприємствах садово-паркового господарства.

Чинники внутрішнього та зовнішнього середовища підприємств садово-паркового господарства та їхній взаємозв'язок.

Сутність процесного підходу в менеджменті та його застосування в садово-парковому господарстві. Цикл PDCA («Plan-Do-Check-Act») та ризик-

орієнтоване мислення як елементи процесного підходу в менеджменті відповідно до стандарту ISO 9001.

Сутність та значення адаптивного підходу в менеджменті для підприємств садово-паркового господарства. Етапи та ключові елементи адаптивного підходу в менеджменту на підприємствах садово-паркового господарства.

Особливості ситуаційного підходу в менеджменті та його застосування в садово-парковому господарстві. Знання та вміння менеджерів у контексті практичного використання ситуаційного підходу в менеджменті.

Тема 3. Функції, принципи, методи менеджменту: теоретичні засади та реалізація на підприємствах садово-паркового господарства (4 год.)

Сутність та класифікація функцій менеджменту. Загальні функції менеджменту та їх реалізація на підприємствах садово-паркового господарства.

Планування як функція менеджменту. Напрями, методи, принципи планування. Класифікація планів за різними ознаками. Стратегічне планування як основа стратегічного менеджменту. Етапи стратегічного планування на підприємствах садово-паркового господарства та їх характеристика. Інструменти стратегічного планування. Сутність тактичного та оперативного планування.

Організування як функція менеджменту. Делегування, відповідальність та повноваження як категорії менеджменту. Види організаційних управлінських структур, їх характеристика та практичне використання.

Мотивування як функція менеджменту. Еволюція теорій мотивування. Змістовні та процесійні теорії мотивування: зміст та практичне застосування. Матеріальні та нематеріальні засоби стимулювання працівників.

Контролювання як функція менеджменту. Цілі та види контролювання. Етапи контролювання. Сутність принципів контролювання.

Закони та закономірності менеджменту як основа формування системи менеджменту підприємств. Принципи менеджменту: зміст та їх застосування у менеджменті в садово-парковому господарстві.

Сутність, класифікація методів менеджменту та їх застосування на підприємствах садово-паркового господарства.

Змістовий модуль 2. Ключові засади менеджменту в садово-парковому господарстві за сучасних умов

Тема 4. Менеджмент ризиків у садово-парковому господарстві (2 год.)

Сутність поняття «ризик». Ознаки ризику як економічної категорії.

Об'єкт, суб'єкт ризику. Джерела ризиків: зовнішні та внутрішні. Функції ризиків: регулятивна, захисна та їхні форми.

Класифікація ризиків. Сутність, види підприємницьких ризиків та їх характеристика.

Методи оцінювання ризиків: статистичний, експертного оцінювання, розрахунково-аналітичний та аналоговий.

Менеджмент ризиків з урахуванням міжнародних стандартів ISO 31000 та ISO/IEC 31010: сутність, етапи. Інтегрування менеджменту ризиків у систему прийняття рішень підприємств садово-паркового господарства.

Методи впливу на ризики (модифікація): уникнення ризиків, запобігання та мінімізація ризиків, передача контролю за ризиками, самострахування.

Тема 5. Проектний менеджмент на підприємствах садово-паркового господарства (2 год.)

Визначення поняття проєкт. Характерні особливості проєкту. Обмеження проєктного менеджменту. Ініціювання проєкту для підприємств садово-паркового господарства.

Сутність життєвого циклу проєкту. Характеристика етапів життєвого циклу проєкту.

Рольовий підхід у проєктному менеджменті. Ключові ролі в проєкті та їх характеристика.

Формування ієрархічної структури робіт проєкту: сутність та підходи. Графік Ганта як інструмент відображення ієрархічної структури робіт у рамках проєкту.

Критерії успішності проєкту. Потенційні причини невдач у реалізації проєктів. Ризики в проєктному менеджменті на підприємствах садово-паркового господарства: сутність, класифікація, оцінювання, заходи впливу.

Тема 6. Маркетинг як функція менеджменту: сутність та реалізація в садово-парковому господарстві (4 год.)

Сутність поняття «маркетинг». Функції та принципи маркетингу. Складові комплексу маркетингу. Чинники маркетингового середовища.

Концепції маркетингу та їх використання в садово-парковому господарстві. Види маркетингу за характером попиту.

Маркетингова інформаційна система: сутність і складові. Етапи та напрями маркетингових досліджень. Сегментування ринку та позиціонування товарів.

Сутність товарної політики маркетингу. Конкурентоспроможність товарів та чинники, які на неї впливають. Оцінювання конкурентоспроможності товарів.

Етапи життєвого циклу товарів та особливості маркетингової діяльності на кожному з них.

Маркетингова політика розподілу: сутність та цілі. Характеристика та процес управління каналами розподілу. Значення маркетинг-логістики в політиці розподілу.

Сутність і складові маркетингової політики комунікацій. Характеристика комунікаційної моделі. Елементи комплексу просування та їх використання на підприємствах садово-паркового господарства.

Тема 7. Менеджмент у садово-парковому господарстві в контексті соціальної відповідальності (2 год.)

Сутність поняття «соціальна відповідальність». Розвиток соціальної відповідальності: етапи та чинники. Суб'єкти соціальної відповідальності.

Складові соціальної відповідальності: зовнішнє та внутрішнє середовище соціальної відповідальності; принципи соціальної відповідальності; сфери реалізації соціальної відповідальності.

Міжнародні ініціативи, що сприяють поширенню соціальної відповідальності: стандарт ISO 26000, «Глобальний договір ООН», «Глобальна ініціатива зі звітності». Прикладне значення міжнародних ініціатив соціальної відповідальності.

Особливості середовища соціальної відповідальності в садово-парковому господарстві. Форми соціальної відповідальності та їх застосування в садово-парковому господарстві.

Структура навчальної дисципліни «Менеджмент у садово-парковому господарстві»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Змістовий модуль 1. Сутність та механізм менеджменту в садово-парковому господарстві													
Тема 1. Вступ. Сутність, розвиток менеджменту та його особливості в садово-парковому господарстві	1	12	2		2		8	11,5	0,5		1		10
Тема 2. Системний, процесний, адаптивний та ситуаційний підходи у менеджменті в садово-парковому господарстві	2	12	2		2		8	12,5	0,5		1		11
Тема 2. Системний, процесний, адаптивний та ситуаційний підходи у менеджменті в садово-парковому господарстві (продовження)	3	12	2		2		8	11,5	1		0,5		10
Тема 3. Функції, принципи, методи менеджменту: теоретичні засади та реалізація на підприємствах садово-паркового господарства	4	12	2		2		8	12,5	1		0,5		11
Тема 3. Функції, принципи, методи менеджменту: теоретичні засади та реалізація на підприємствах садово-паркового господарства (продовження)	5	12	2		2		8	12	1		1		10
Разом за змістовим модулем 1		60	10		10		40	60	4		4		52

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	тижні	усьо-го	у тому числі					усьо-го	у тому числі			
л			п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.
Змістовий модуль 2. Ключові засади менеджменту в садово-парковому господарстві за сучасних умов												
Тема 4. Менеджмент ризиків у садово-парковому господарстві	6	12	2		2		8	11,5	0,5		1	10
Тема 5. Проектний менеджмент на підприємствах садово-паркового господарства	7	12	2		2		8	12,5	0,5		1	11
Тема 6. Маркетинг як функція менеджменту: сутність та реалізація в садово-парковому господарстві	8	12	2		2		8	11,5	1		0,5	10
Тема 6. Маркетинг як функція менеджменту: сутність та реалізація в садово-парковому господарстві (продовження)	9	12	2		2		8	12,5	1		0,5	11
Тема 7. Менеджмент у садово-парковому господарстві в контексті соціальної відповідальності	10	12	2		2		8	12	1		1	10
Разом за змістовим модулем 2		60	10		10		40	60	4		4	52
Усього годин		120	20		20		80	120	8		8	104

4. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Сутність та механізм менеджменту в садово-парковому господарстві		
1	Визначення безбиткового обсягу продажів і зони безпеки підприємства	2
2	Застосування методики аналізу безбитковості виробництва з метою обґрунтування рішень у менеджменті на підприємствах садово-паркового господарства	2
3	Врахування фактора часу в процесі аналізу ефективності інвестиційних проектів на підприємствах садово-паркового господарства. Сенситивний аналіз інвестиційних проектів	2
4	Використання «Дерева рішень» для обґрунтування ефективних рішень у садово-парковому господарстві	2
5	Застосування теорії ігор для обґрунтування рішень у менеджменті на підприємствах садово-паркового господарства	2

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 2. Ключові засади менеджменту в садово-парковому господарстві за сучасних умов		
6	Оцінка ризику реалізації продукції підприємством садово-паркового господарства на основі статистичного методу	2
7	SWOT-аналіз як інструмент стратегічного планування в садово-парковому господарстві	4
8	Оцінювання конкурентоспроможності товарів на основі інтегрального показника	2
9	Розроблення інформаційно-реklamних матеріалів для підприємств садово-паркового господарства	2
	Разом	20

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Сутність та механізм менеджменту в садово-парковому господарстві		
1	Самостійна робота 1. Інструменти менеджменту на підприємствах садово-паркового господарства: приклади успішного використання	8
2	Самостійна робота 2. Інноваційний менеджмент на підприємствах садово-паркового господарства	8
3	Самостійна робота 3. Теоретичні основи кадрової роботи з персоналом на підприємствах садово-паркового господарства	8
4	Самостійна робота 4. Прогнозування в менеджменті: сутність, типологія, методи	8
5	Самостійна робота 5. Менеджмент на підприємствах садово-паркового господарства за кризової ситуації	8
Змістовий модуль 2. Ключові засади менеджменту в садово-парковому господарстві за сучасних умов		
6	Самостійна робота 6. Стратегічне маркетингове планування на підприємствах садово-паркового господарства	8
7	Самостійна робота 7. Позиціонування товарів підприємств садово-паркового господарства	8
8	Самостійна робота 8. Ціноутворення на підприємствах садово-паркового господарства	8
9	Самостійна робота 9. Розробка та маркетинг послуг у садово-парковому господарстві	8
10	Самостійна робота 10. Менеджмент конфліктів на підприємствах садово-паркового господарства	8
	Разом	80

6. Зразки контрольних питань, тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами з дисципліни «Менеджмент у садово-парковому господарстві»

1. Наведіть підходи до трактування та поясніть сутність поняття «менеджмент».
2. Охарактеризуйте предмет менеджменту.
3. Назвіть об'єкт та суб'єкт менеджменту.
4. Поясніть внесок різних шкіл менеджменту в його розвиток.
5. Назвіть чинники, які визначають ефективність системи менеджменту підприємств садово-паркового господарства.
6. Назвіть та поясніть особливості діяльності підприємств садово-паркового господарства, що впливають на підходи до менеджменту на цих підприємствах.
7. Розкрийте сутність діяльності та завдання менеджерів на підприємствах садово-паркового господарства.
8. Охарактеризуйте значення ефективного менеджменту для розвитку підприємств садово-паркового господарства.
9. Поясніть сутність та розвиток системного підходу в менеджменті.
10. Охарактеризуйте організацію як відкриту систему за її складовими.
11. Назвіть та поясніть риси, притаманні відкритим системам.
12. Охарактеризуйте принципи системного підходу в менеджменті.
13. Поясніть процес менеджменту на підприємствах садово-паркового господарства на основі системного підходу з урахуванням його складових.
14. Назвіть та охарактеризуйте чинники внутрішнього середовища підприємств садово-паркового господарства.
15. Поясніть класифікацію цілей організацій.
16. Поясніть вимоги до формування цілей на прикладі підприємств садово-паркового господарства.
17. Розкрийте класифікацію чинників зовнішнього середовища підприємств садово-паркового господарства.
18. Назвіть та охарактеризуйте чинники зовнішнього середовища підприємств садово-паркового господарства.
19. Поясніть сутність процесного підходу в менеджменті.
20. Охарактеризуйте цикл PDCA як елемент процесного підходу в менеджменті згідно з міжнародним стандартом ISO 9001.
21. Поясніть значення ризик-орієнтованого мислення у забезпеченні результативності та ефективності системи менеджменту.
22. Поясніть сутність та значення адаптивного підходу в менеджменті для розвитку підприємств садово-паркового господарства.
23. Назвіть етапи та поясніть ключові елементи адаптивного підходу в менеджменті в садово-парковому господарстві.
24. Охарактеризуйте мету та особливості ситуаційного підходу в менеджменті.
25. Дайте визначення поняття «функції менеджменту».
26. Охарактеризуйте класифікацію функцій менеджменту.

27. Поясніть сутність та значення планування як функції менеджменту.
28. Розкрийте сутність понять «методологія планування», «методика планування», «технологія планування».
29. Охарактеризуйте напрями планування.
30. Назвіть та охарактеризуйте методи планування.
31. Розкрийте сутність принципів планування.
32. Назвіть види планів за тривалістю періоду реалізації поставлених цілей та поясніть їх взаємозв'язок на прикладі підприємства садово-паркового господарства.
33. Поясніть сутність понять «стратегія» та «стратегічний менеджмент».
34. Назвіть етапи стратегічного планування.
35. Охарактеризуйте поняття «місія». Назвіть місію підприємств садово-паркового господарства.
36. Розкрийте сутність та методологію SWOT-аналізу.
37. Охарактеризуйте вимоги до формування стратегічних планів та їхню структуру.
38. Охарактеризуйте класифікацію стратегій підприємств.
39. Поясніть мету та сутність тактичного й оперативного видів планування.
40. Дайте визначення понять «прогноз», «прогнозування».
41. Назвіть функції прогнозування.
42. Охарактеризуйте типологію прогнозів.
43. Назвіть методи прогнозування та поясніть їх.
44. Розкрийте сутність організування як функції менеджменту.
45. Поясніть зміст таких категорій менеджменту, як «делегування», «відповідальність» та «повноваження».
46. Охарактеризуйте види делегування повноважень.
47. Назвіть та поясніть етапи проектування організаційних управлінських структур.
48. Охарактеризуйте класифікацію організаційних управлінських структур.
49. Поясніть особливості лінійної організаційної управлінської структури.
50. Поясніть особливості функціональної організаційної управлінської структури.
51. Охарактеризуйте дивізійну організаційну управлінську структуру та її різновиди.
52. Поясніть можливості застосування проєктної та матричної організаційних управлінських структур на підприємствах садово-паркового господарства.
53. Поясніть сутність мотивування як функції менеджменту.
54. Охарактеризуйте змістовні та процесійні теорії мотивування. Наведіть приклад використання.
55. Назвіть засоби матеріального та нематеріального стимулювання працівників.
56. Охарактеризуйте принципи кадрової політики підприємств.

57. Наведіть характерні ознаки різних типів кадрової політики підприємств.

58. Розкрийте сутність контролювання як функції менеджменту.

59. Охарактеризуйте цілі контролювання та його значення для забезпечення ефективного менеджменту на підприємствах садово-паркового господарства.

60. Назвіть класифікаційні ознаки, за якими виділяють різні види контролювання.

61. Охарактеризуйте види контролювання за часом проведення.

62. Назвіть та охарактеризуйте етапи контролювання.

63. Поясніть сутність принципів контролювання.

64. Назвіть закони та закономірності менеджменту й поясніть їхню сутність.

65. Назвіть та охарактеризуйте принципи менеджменту.

66. Поясніть сутність поняття «методи менеджменту».

67. Назвіть класифікаційні ознаки, за якими виділяють різні методи менеджменту.

68. Охарактеризуйте методи менеджменту, які класифікують за їхнім змістом. Наведіть приклад їх застосування на підприємствах садово-паркового господарства.

78. Розкрийте сутність поняття «ризик». Назвіть ознаки ризику як економічної категорії.

79. Охарактеризуйте об'єкт та суб'єкт ризику.

80. Охарактеризуйте джерела ризиків.

81. Поясніть функції ризиків.

82. Наведіть приклад класифікаційних ознак та відповідних їм видів ризиків.

83. Охарактеризуйте сутність та види виробничих ризиків.

84. Охарактеризуйте сутність комерційних ризиків та їх види.

85. Охарактеризуйте методи оцінювання ризиків.

86. Назвіть та поясніть сутність і методику розрахунку показників, на основі яких оцінюють ризик відповідно до статистичного методу (середньозважене модуля відхилення, середньоквадратичне відхилення, семіквадратичне відхилення, коефіцієнт варіації, коефіцієнт семіваріації).

87. Розкрийте сутність процесу менеджменту ризиків та його етапи відповідно до міжнародного стандарту ISO 31000.

88. Розкрийте можливості інтегрування менеджменту ризиків у систему прийняття рішень на підприємствах садово-паркового господарства.

89. Поясніть та наведіть приклад застосування методів уникнення та запобігання ризикам у діяльності підприємств садово-паркового господарства.

90. Які заходи застосовують для мінімізації ризиків на підприємствах садово-паркового господарства?

91. Як здійснюють передачу контролю за ризиком як один із методів впливу на нього?

92. Назвіть переваги самострахування як методу впливу на ризики.

93. Дайте визначення поняття «проект» та поясніть його сутність.

94. Назвіть ключові характеристики проекту.
95. Якими є обмеження проєктного менеджменту?
96. Поясніть сутність життєвого циклу проекту.
97. Охарактеризуйте етапи життєвого циклу проекту.
98. Поясніть сутність рольового підходу в менеджменті проєктів.
99. Поясніть функції менеджера проекту. Якими особистими якостями має володіти менеджер проекту?
100. Хто є зацікавленими сторонами в проєкті? Поясніть на прикладі конкретного проєкту в садово-парковому господарстві їхні функції.
101. Що називають ієрархічною структурою робіт проекту?
102. Розкрийте сутність підходів до формування ієрархічної структури робіт проекту.
103. Поясніть сутність графіка Ганта як інструменту відображення ієрархічної структури робіт у рамках проекту.
104. Назвіть критерії успішності проекту.
105. Поясніть, які можуть бути причини невдач у реалізації проєктів на підприємствах садово-паркового господарства.
105. Дайте визначення та поясніть сутність поняття «маркетинг».
106. Назвіть основні поняття маркетингу та наведіть їхнє визначення (попит, товар, ринок).
107. Розкрийте зміст функцій маркетингу.
108. Назвіть та поясніть принципи маркетингу та їх застосування на прикладі садово-паркового господарства.
109. Охарактеризуйте складові комплексу маркетингу на прикладі продукції підприємств садово-паркового господарства.
110. Назвіть чинники маркетингового середовища та охарактеризуйте їх на прикладі підприємства садово-паркового господарства.
111. Назвіть та охарактеризуйте концепції маркетингу.
112. Охарактеризуйте види маркетингу залежно від характеру попиту.
113. Назвіть та охарактеризуйте складові маркетингової інформаційної системи.
114. Обґрунтуйте значення маркетингових досліджень у садово-парковому господарстві.
115. Поясніть напрями та етапи маркетингових досліджень.
116. Поясніть мету та етапи сегментування ринку.
117. За якими чинниками здійснюють сегментування ринку?
118. З якою метою та з використанням яких стратегій здійснюють позиціонування товарів? Поясніть на прикладі садово-паркового господарства.
119. Поясніть сутність поняття «товарна політика».
120. Поясніть на прикладі поняття «товарний асортимент», «товарна номенклатура».
121. Поясніть сутність поняття «конкурентоспроможність товару».
122. Назвіть мету та етапи оцінювання конкурентоспроможності товару.
123. Охарактеризуйте сутність методу оцінювання конкурентоспроможності товару на основі інтегрального показника.

124. Охарактеризуйте особливості маркетингових стратегій відповідно до етапів життєвого циклу товару.
125. Дайте визначення поняття «цінова політика».
126. Назвіть цілі та чинники ціноутворення.
127. Назвіть та охарактеризуйте методи ціноутворення.
128. Назвіть, які цінові стратегії можуть використовувати на різних етапах життєвого циклу товарів.
129. Поясніть сутність політики розподілу та назвіть її цілі.
130. Дайте визначення поняття «канали розподілу».
131. Поясніть характеристики каналів розподілу.
132. Назвіть альтернативні системи розподілу та поясніть особливості кожної з них.
133. Охарактеризуйте особливості гуртової та роздрібною торгівлі.
134. Поясніть значення маркетинг-логістики в політиці розподілу.
135. Назвіть цілі маркетингової політики комунікацій та поясніть значення комунікаційної моделі для їх досягнення.
136. Назвіть та поясніть елементи комплексу просування на прикладі конкретного виду продукції чи послуги підприємств садово-паркового господарства.
137. Дайте визначення поняття «реклама» й поясніть принципи та загальні вимоги до реклами відповідно до законодавства України.
138. Охарактеризуйте класифікацію реклами. Назвіть цілі різних видів реклами.
139. Назвіть та поясніть функції реклами.
140. Поясніть сутність поняття «соціальна відповідальність».
141. Охарактеризуйте основні етапи становлення соціальної відповідальності.
142. Охарактеризуйте піраміду соціальної відповідальності Арчі Керола.
143. Охарактеризуйте державу як суб'єкт соціальної відповідальності.
144. Охарактеризуйте підприємство садово-паркового господарства як суб'єкт соціальної відповідальності.
145. Охарактеризуйте чинники зовнішнього та внутрішнього середовища соціальної відповідальності.
146. Поясніть принципи соціальної відповідальності.
147. Поясніть зміст «Глобального договору ООН». Назвіть його принципи.
148. Які основні завдання «Глобальної ініціативи зі звітності» (GRI)?
149. Поясніть призначення, предметні сфери та наведіть зміст стандарту ISO 26000.
150. Які основні особливості соціальної відповідальності підприємств садово-паркового господарства?
151. Поясніть значення дотримання соціальної відповідальності підприємствами садово-паркового господарства в питаннях прав працівників, а також у сфері охорони та безпеки праці.
152. Поясніть значення дотримання підприємствами садово-паркового господарства соціальної відповідальності у сфері запобігання корупції.

153. Яким чином підприємства садово-паркового господарства можуть запобігати негативному впливу на довкілля, дотримуючись у своїй діяльності соціальної відповідальності?

154. Поясніть сутність поняття «маржинальний аналіз». Назвіть мету та умови його застосування.

155. Як визначають величину беззбиткового обсягу виробництва та реалізації продукції аналітичним та графічним способами?

156. Поясніть сутність бізнес-плану. Окресліть цілі бізнес-плану.

157. Охарактеризуйте коло користувачів бізнес-планом.

158. Назвіть і поясніть функції бізнес-плану.

159. Назвіть і поясніть принципи бізнес-планування.

160. Розкрийте структуру бізнес-плану, методику та вимоги до його розроблення.

161. Поясніть сутність понять «інновації», «інноваційний менеджмент».

162. Дайте визначення поняття «інвестиції».

163. Що розуміють під інвестиційним проектом?

164. Поясніть сутність процесів дисконтування та пролонгування грошового потоку інвестиційного проекту.

165. Назвіть та поясніть сутність показників для оцінювання інвестиційних проектів з урахуванням фактора часу (зокрема, чистої теперішньої вартості, терміну окупності інвестицій, внутрішньої норми доходу та інших).

166. Поясніть сутність сенситивного аналізу інвестиційного проекту та охарактеризуйте його методику.

167. Поясніть сутність поняття «управлінське рішення». Назвіть вимоги до управлінських рішень.

168. Охарактеризуйте класифікацію управлінських рішень.

169. Назвіть та охарактеризуйте етапи прийняття рішень у менеджменті.

170. Охарактеризуйте класифікацію кількісних методів обґрунтування рішень у менеджменті залежно від ступеня визначеності інформації.

171. Охарактеризуйте класифікацію якісних методів обґрунтування рішень у менеджменті.

172. Що називають «Деревом рішень»?

173. Охарактеризуйте мету використання «Дерева рішень» у процесі обґрунтування рішень у менеджменті. Зазначте переваги та недоліки цього методу.

174. Охарактеризуйте структуру «Дерева рішень» як графічного зображення.

175. Назвіть та поясніть основні поняття теорії ігор.

176. Наведіть особливості задач теорії ігор типу «ігри з природою».

177. Охарактеризуйте критерії вибору оптимальної стратегії гравця відповідно до теорії ігор.

178. Поясніть сутність поняття «криза». Назвіть причини та види криз.

179. Охарактеризуйте негативні та позитивні наслідки криз.

180. Поясніть сутність антикризового менеджменту та етапи його реалізації.

181. Назвіть доміанти антикризового менеджменту на підприємствах садово-паркового господарства.

182. Охарактеризуйте систему стратегічних та оперативних антикризових заходів у менеджменті на підприємствах садово-паркового господарства.

183. Дайте визначення та поясніть сутність поняття «конфлікт».

184. Назвіть види конфліктів.

185. Поясніть причини виникнення конфліктів на підприємствах.

186. Назвіть функції та наслідки конфліктів.

187. Охарактеризуйте стилі поведінки в конфліктній ситуації.

188. Поясніть, які типові конфлікти можуть відбуватись на підприємствах садово-паркового господарства, а також обґрунтуйте способи запобігання таким конфліктам.

Зразки тестів

1. Особливостями діяльності підприємств садово-паркового господарства, які необхідно враховувати у процесі менеджменту, є:

1. Великі обсяги незавершеного виробництва.
2. Тривалий термін обороту оборотних засобів.
3. Значний моральний знос основних засобів.
4. Стабільний попит на продукцію садово-паркового господарства.
5. Сезонність робіт.
6. Вплив природно-кліматичних чинників на виробничий процес.

2. Виберіть з переліку загальні функції менеджменту та вкажіть їх у вірній послідовності реалізації:

1. Організування.
2. Управління маркетингом.
3. Контролювання.
4. Планування.
5. Управління персоналом.
6. Управління фінансами.
7. Бухгалтерський облік.
8. Мотивування.

3. Організації є відкритими системами, оскільки:

1. Характеризуються тісним взаємозв'язком з навколишнім середовищем.
2. Складаються із елементів, кожен з яких робить визначений внесок у характеристику цілого.
3. Зміна однієї із складових організації не спричинює зміни інших складових та організації загалом.
4. Всі складові організації пов'язані одна з одною та безпосередньо або опосередковано впливають одна на одну.
5. Мають чітко фіксовані межі та їх діяльність не залежить від зовнішнього середовища.

4. Вкажіть у порядку послідовності етапи стратегічного менеджменту:

1. Формування набору стратегій.
2. Розроблення місії.
3. Реалізація стратегії.
4. Аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища.
5. Оцінювання та контроль виконання стратегії.
6. Коригування стратегії.
7. Формування цілей підприємства.

5. Вставте пропущене слово:

Сформульована вищим керівництвом і обнародована загальна стратегічна мета організації, сенс її існування з погляду інтересів суспільства називається...

6. Розташуйте у послідовності в напрямі від первинних до вторинних потреби, виділені А. Маслоу:

1. Потреби безпеки та захисту.
2. Фізіологічні потреби.
3. Потреби у повазі.
4. Соціальні потреби.
5. Потреби у самовираженні.

7. У якій послідовності вирішують завдання методом «Дерева рішень»?

1. Побудова дерева рішень.
2. Установлення вигравів або програвів для кожної альтернативи.
3. Формулювання завдання.
4. Оцінювання ймовірностей виникнення події.
5. Вирішення завдання.

8. Якою є внутрішня норма доходу інвестиційного проекту, якщо при нормі інтересу 22 % значення чистої теперішньої вартості грошового потоку інвестиційного проекту дорівнює 8,5 тис. грн, а при нормі інтересу 30 % значення чистої теперішньої вартості грошового потоку становить -1,3 тис. грн?

9. З двох альтернативних інвестиційних проєктів рекомендують вибрати той, у якого:

- 1) значення чистої теперішньої вартості грошового потоку проєкту менше нуля;
- 2) термін окупності інвестицій менший;
- 3) рентабельність інвестицій перевищує середню норму доходності за грошовими вкладками на ринку капіталу;
- 4) внутрішня норма доходу перевищує задану норму інтересу;
- 5) внутрішня норма доходу є меншою, ніж задана норма інтересу.

10. Якщо для оцінювання ризику використовують показники середньоквадратичного відхилення і коефіцієнта варіації, то з двох альтернативних варіантів доцільно віддати перевагу тому, у якого:

- 1) показники середньоквадратичного відхилення і коефіцієнта варіації менші;
- 2) показники середньоквадратичного відхилення і коефіцієнта варіації більші;
- 3) показник середньоквадратичного відхилення більший, а коефіцієнта варіації менший;
- 4) недостатньо даних;
- 5) середньоквадратичне відхилення дорівнює коефіцієнту варіації;
- 6) коефіцієнт варіації менше одиниці незалежно від показника середньоквадратичного відхилення.

11. Інструментами конверсійного маркетингу є:

1. Внесення змін у товар.
2. Дискредитуюча інформація.
3. Інтенсифікація засобів просування.
4. Посилання на престижних клієнтів.

5. Припинення реклами.

12. Вставити пропущене слово:

Спрямованість маркетингової діяльності на встановлення довгострокових, привілейованих відносин між клієнтами, постачальниками, посередниками є характерною для концепції

7. Методи навчання

У процесі викладання дисципліни «Менеджмент у садово-парковому господарстві» використовують такі методи:

1) методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності (бесіда, лекція; ілюстрація; практичні роботи, реферати; самостійна робота студентів);

2) методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності (навчальні дискусії, аналіз життєвих ситуацій);

3) методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції);

4) бінарні, інтегровані (універсальні) методи.

8. Форми контролю

Основними формами організації контролю у процесі вивчення студентами дисципліни «Менеджмент у садово-парковому господарстві» є індивідуальна, групова та фронтальна перевірка знань, вмінь та навичок студентів (усна та письмова).

Форма заключного контролю – екзамен.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента здійснюють за 100-бальною шкалою і переводять в національні оцінки згідно з «Положенням про екзамени та заліки у НУБіП України» (затверджено Вченою радою НУБіП України 26.04.2023 р., протокол № 10).

Шкала оцінювання

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додають до рейтингу студента з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів):

$$R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$$

Рейтинг студента з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ стосовно вивчення дисципліни «Менеджмент у садово-парковому господарстві» визначають за формулою:

$$R_{\text{НР}} = \frac{0,7 \cdot (R^{(1)}_{\text{ЗМ}} \cdot K^{(1)}_{\text{ЗМ}} + \dots + R^{(n)}_{\text{ЗМ}} \cdot K^{(n)}_{\text{ЗМ}})}{K_{\text{дис}}},$$

де $R^{(1)}_{\text{ЗМ}}, \dots, R^{(n)}_{\text{ЗМ}}$ – рейтингові оцінки зі змістових модулів за 100-бальною шкалою;

n – кількість змістових модулів;

$K^{(1)}_{\text{ЗМ}}, \dots, K^{(n)}_{\text{ЗМ}}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;

$K_{\text{дис}} = K^{(1)}_{\text{ЗМ}} + \dots + K^{(n)}_{\text{ЗМ}}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі;

На рейтинг з навчальної роботи можуть впливати рейтинг з додаткової роботи та рейтинг штрафний. *Рейтинг з додаткової роботи* додають до рейтингу з навчальної роботи (він не може перевищувати 20 балів). Такий рейтинг визначає лектор та його надають студентам згідно з рішенням кафедри за виконання робіт, які не передбачені навчальним планом, але сприяють підвищенню рівня знань студентів з дисципліни.

Рейтинг штрафний не перевищує 5 балів, його віднімають від рейтингу з навчальної роботи. Визначається штрафний рейтинг лектором. Його застосовують згідно з рішенням кафедри для студентів, які невчасно засвоїли матеріали змістових модулів, не дотримувалися графіка роботи тощо.

Розподіл балів

Поточний контроль		Рейтинг з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$	Рейтинг з додаткової роботи $R_{\text{ДР}}$	Рейтинг штрафний $R_{\text{ШТР}}$	Підсумкова атестація (екзамен)	Загальна кількість балів
змістовий модуль 1	змістовий модуль 2					
0-100	0-100	0-70	0-20	0-5	0-30	0-100

Рейтингові оцінки зі змістових модулів

Термін навчання (тижні)	Номер змістового модуля	Навчальне навантаження, год.	Кредити ECTS	Рейтингова оцінка змістового модуля	
				мінімальна	розрахункова
1-5	1	60	2	60	100
6-10	2	60	2	60	100
Всього		120	4	42	70

Студентів, які впродовж періоду вивчення навчальної дисципліни набрали менше 42 балів, не допускають до екзамену (зобов'язані підвищити рейтинг).

10. Навчально-методичне забезпечення

1. Навчально-методичний посібник для вивчення дисципліни «Менеджмент у садово-парковому господарстві» студентами ОС «Магістр» спеціальності 206 «Садово-паркове господарство» / О. П. Павліщук, П. В. Кравець, А. А. Головка, Г. С. Домашовець. Київ, 2018. 252 с.

2. Павліщук О. П., Головка А. А., Домашовець Г. С. Практикум для виконання практичних та самостійних робіт з дисципліни «Менеджмент у садово-парковому господарстві» студентами освітнього ступеня «Магістр» спеціальності 206 «Садово-паркове господарство» (частина 1). Київ, 2017. 151 с.

3. Павліщук О. П., Головка А. А., Домашовець Г. С. Робочий зошит для виконання практичних робіт з дисципліни «Менеджмент у садово-парковому господарстві» студентами ОС «Магістр» спеціальності 206 «Садово-паркове господарство». Київ, 2017. 60 с.

4. Павліщук О. П., Головка А. А. Менеджмент у садово-парковому господарстві : навч. посіб. Київ : ЦП Компринт, 2022. 298 с.

5. Електронний навчальний курс «Менеджмент у садово-парковому господарстві» за адресою <https://elearn.nubip.edu.ua/enrol/index.php?id=2631> (доступ лише для зареєстрованих користувачів).

11. Рекомендовані джерела інформації

Основні джерела

1. Василенко В. О. Антикризове управління підприємством : навч. посіб. Вид. 2-ге. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 504 с.

2. Гаркавенко С. С. Маркетинг : підручник. Вид. 5-те. Київ : Лібра, 2007. 720 с.

3. Донець Л. І. Економічні ризики та методи їх вимірювання : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 312 с.

4. Костюкевич Р. М. Інвестиційний менеджмент : навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2011. 270 с.

5. Прийняття управлінських рішень : навч. посіб. / Ю. Є. Петруня та ін. ; за ред. Ю. Є. Петруні. Вид. 4-те. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2020. 276 с.

6. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. Вид 3-те. Київ : Знання, 2007. 668 с.

7. Управління проектами: підручник / Микитюк П. П., Брич В. Я., Микитюк Ю. І., Труш І. М. Тернопіль, 2021. 416 с.

8. Шегда А. В. Менеджмент : підручник. Київ : Знання, 2004. 687 с.

9. Mescon M. H., Albert M., Khedouri F. Management. 3rd edition. New York: Harper & Row, 1988. 777 p.

Додаткові джерела

10. Бізнес-планування : навч. посіб. / Т. Г. Васильців, Я. Д. Качмарик, В. І. Блонська, Р. Л. Лупак. Київ : Знання, 2013. 173 с.

11. Данченко О. Б., Занора В. О. Проектний менеджмент: управління ризиками та змінами в процесах прийняття управлінських рішень : монографія. Черкаси: ПП Чабаненко Ю. А., 2019. 278 с.
12. Дикань Н. В., Борисенко І. І. Менеджмент : навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 389 с.
13. ДСТУ ISO 9001:2015. Системи управління якістю. [Чинний від 2016-07-01]. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 30 с.
14. Загвойська Л. Д., Маселко Т. Є., Якуба М. М. Економічний аналіз інвестиційних проектів : навч. посіб. Львів : Афіша, 2006. 318 с.
15. Іванюта С. М. Антикризове управління : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 288 с.
16. Інноваційний менеджмент : підручник / Микитюк П. П., Брич В. Я., Шкільняк М. М., Микитюк Ю. І. Тернопіль : Економічна думка, ТНЕУ, 2019. 518 с.
17. Інтернет-портал для управлінців. URL: <http://www.management.com.ua>.
18. Кіндрацька Г. І. Стратегічний менеджмент : навч. посіб. Київ : Знання, 2010. 406 с.
19. Конфліктологія : навч. посіб. / Ємельяненко Л. М., Петюх В. М., Торгова Л. В., Гриненко А. М. ; за ред. В. М. Петюха, Л. В. Торгової. Київ : КНЕУ, 2003. 315 с.
20. Корпоративна соціальна відповідальність: моделі та управлінська практика : підручник / Саприкіна М. А. та ін. ; за ред. О. С. Редькіна. Київ : Фарбований лист, 2011. 480 с.
21. Кузьмін О. Є., Мельник О. Г. Основи менеджменту : підручник. Київ : Академвидав, 2003. 415 с.
22. Купалова Г. І. Теорія економічного аналізу : навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 639 с.
23. Лук'янова В. В., Головач Т. В. Економічний ризик : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2007. 462 с.
24. Македон В. В. Бізнес-планування : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2009. 236 с.
25. Маркетинговий менеджмент : підручник / Ф. Котлер та ін. Київ : «Хімджест», 2008. 720 с.
26. Мартиненко М. М., Ігнатієва І. А. Стратегічний менеджмент : підручник. Київ : Каравела, 2006. 320 с.
27. Мартиненко М. М. Основи менеджменту : підручник. Київ : Каравела, 2008. 496 с.
28. Менеджмент : навч. посіб. / Шкільняк М. М., Овсянюк-Бердадіна О. Ф., Крисько Ж. Л., Демків І. О. Тернопіль: Крок, 2017. 252 с.
29. Миронов Ю. Б., Крамар Р. М. Основи рекламної діяльності : навч. посіб. Дрогобич : Посвіт, 2007. 108 с.
30. Моргулець О. Б. Менеджмент у сфері послуг : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 384 с.
31. Осовська Г. В., Іщук О. Л., Жалінська І. В. Стратегічний менеджмент: теорія та практика : навч. посіб. Київ : Кондор, 2003. 196 с.
32. Пірен М. І. Конфліктологія : підручник. Київ : МАУП, 2003. 360 с.

33. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року : Указ президента України від 30.09.2019 р. № 722/2019. URL: https://www.president.gov.ua/documents/7222_019-29825.
34. Рудько В. А. Гуткевич С. О. Менеджмент : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 312 с.
35. Сенько Є. І. Організація, планування та управління на підприємствах лісового і садово-паркового господарств : навч. посіб. Київ : Знання, 2012. 487 с.
36. Скібіцький О. М. Стратегічний менеджмент : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 312 с.
37. Скрипко Т. О. Інноваційний менеджмент : підручник. Київ : Знання, 2011. 423 с.
38. Старостіна А. О., Кравченко В. А. Ризик-менеджмент: теорія та практика : навч. посіб. Київ : ІВЦ «Видавництво «Політехніка», 2004. 200 с.
39. Стратегічний менеджмент : підручник / Писаревський І. М., Тищенко О. М., Покоłodна М. М., Петрова Н. Б. Харків : ХНАМГ, 2009. 287 с.
40. Телетов О. С. Бізнес-план : навч. посіб. Суми : Видавництво СумДУ, 2005. 104 с.
41. Телетов О. С. Рекламний менеджмент : підручник. Суми : Університетська книга, 2012. 367 с.
42. Федоренко В. Г. Основи менеджменту: підручник. Київ : Алерта, 2007. 420 с.
43. Хміль Ф. І. Основи менеджменту : підручник. Київ : Академвидав, 2007. 576 с.
44. Цюрупа М. В. Основи конфліктології та теорії переговорів : навч. посіб. Київ : Кондор, 2006. 172 с.
45. Шиян А. А. Теорія ігор: основи застосування в економіці та менеджменті : навч. посіб. Вінниця : ВНТУ, 2009. 164 с.
46. Ansoff H. I. Strategic management. London: Palgrave Macmillan, 2007. 233 p.
47. Armstrong G., Kotler P. Marketing: an introduction. 13th Edition. Boston: Pearson, 2016. 642 p.
48. Bowman C. The essence of strategic management. New York: Prentice Hall, 1990. 152 p.
49. ISO 26000:2010 «Guidance on social responsibility». URL: <https://www.iso.org>.
50. ISO 31000:2018 «Risk management – Guidelines». URL: <https://www.iso.org>.
51. Kotler P. Marketing essentials. NJ: Prentice-Hall, 1984. 556 p.
52. Sustainable development goals. URL: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>.
53. The global standards for sustainability impacts. URL: <https://www.globalreporting.org/standards/>.
54. The Ten principles of the United Nations Global Compact. URL: <https://unglobalcompact.ca/about/ungc-10-principles/>.
55. Thompson A. A., Strickland A. J. Strategic management: concepts and cases. 13th Edition. Boston: McGraw-Hill, 2003. 450 p.